

REILEN EN ZEILEN VAN DE STAD IN 1921

Uit de gemeenteraad

Adrien Brysse

Noot van de redactie. De spelling en het woordgebruik in de gemeenteraadsverslagen uit 1921 werden soms behouden omwille van het sfeerbeeld. We vermelden de toenmalige straatnaam met waar nodig de huidige straatnaam tussen haakjes. De datum bij het begin van een alinea is die van de gemeenteraadszitting.

In de nadagen van de oorlog

17/01/1921. Op donderdag 20 januari 1921 wil de stad Gent en de provincie Oost-Vlaanderen aan de gezanten van de Verenigde Staten, Spanje en Nederland haar dankbaarheid uitdrukken ‘voor de onschatbare diensten die zij bewezen hebben om het Belgisch Volk in zijnen nood te helpen’. In de salons van de Grote Schouwburg wordt hen een galamaaltijd aangeboden, gevolgd door een galavertoning. In de zitting van 17/01/1921 besluit de gemeenteraad voorts om de drie gezanten de titel van ‘Burger van Gent’ toe te kennen.

Op dezelfde zitting van de gemeenteraad leest de burgemeester een brief voor van rector Henri Pirenne ‘over de plechtige inhuldiging door den koning in de Aula der Hoogeschool van de gedenkplaten ter nagedachtenis en ter eere der Gentsche Studenten voor het Vaderland gestorven tijdens den oorlog’. De inwijding zal plaats hebben op 21/01/1921. De rector verontschuldigt zich ervoor dat hij de gemeenteraadsleden niet allen kan uitnodigen bij gebrek aan ruimte in de zaal. Dat was omgekeerd ook het geval bij het bezoek van Raymond Poincaré, de Franse president, aan het stadhuis waar enkel de universiteitsrector en het college van assessoren was uitgenodigd.

10/10/1921. De heer C. Van Wettere (1884-1948), liberaal gemeenteraadslid en schepen, stelt een ordemotie waarin hij oproept om 11 november als nationale feestdag in te voeren in plaats van 4 augustus, de dag van de inval in België, ‘het uitgangspunt van alle rampen over ons land ontketend’. ‘4 Oogst 1914! Zult gij u laten vieren omdat gij aantoondet hoe het ruw geweld meester was over het recht!... Doch op 11 November 1918! Hoe heerlijk straalde alles dien dag!... Op 11 November, ontlastte het bevrijdingsleger het getrouw ge-

bleven volk, het heldhaftige Belgische volk, van den knoet van den verdrukker, van de laars van den beul.' De burgemeester zal het voorstel doorsturen naar het Parlement voor verdere afdoening.

Nieuwe politiecommissariaten

28/02/1921. Aankoop van een huis, eigendom van de familie Vander Burch-Vanden Kerchove, op Coupure 126 waarin het commissariaat van Politie 2de wijk zal worden ondergebracht.

11/04/1921. Goedkeuring van de aankoop in openbare veiling op 18/02/1921 van een woning met drie straatgevels voor het politiecommissariaat van de 12de wijk op de hoek van de Meulestedestraat en Meulestedekaai. Dit commissariaat was opgericht bij besluit van 22/11/1920.

Lieven Bauwens verhuist

11/04/1921. Het standbeeld van Lieven Bauwens dat op 13/07/1885 op het François Laurentplein rechtover het provinciaal gouvernement was opgericht, wordt enkele meter verplaatst naar het plein dat (sinds 1942) zijn naam draagt. Op de plaats van het standbeeld wil men een bevrijdingsgedenkteken oprichten 'waardig van het offer der Gentsche helden'.

Gent krijgt een stukje Wondelgem

De wet van 26/08/1920 bepaalt dat een deel van het grondgebied van Wondelgem, begrepen op de Nijverheidslaan (Wiedauwkaai) tussen de "Oude Lieve" en de brug van Meulestede bij de stad Gent wordt ingelijfd.

Staatsbaan (rijksweg)

21/04/1921. De stad Gent staat aan de staat als staatsbaan af: Nijverheidskaai (Wiedauwkaai) van aan de Meulestedebrug, Tolhuislaan, Chartreuzenplaats, Roode Lijvekensstraat, Sluizenplaats (Sluizeken), Kromme Wal, Ottogracht en Bij St Jacobs.

Nieuwe rooilijn

11/04/1921. Besluit tot verbreding van de Aeroplaanlaan (Vliegtuiglaan) tot 27 m. (Afb. 1)

Afb. 1. Gezicht op de Aeroplaanlaan (Vliegtuiglaan) en het Omtrekkingskanaal of Ringkanaal, niet te verwarren met de grote Ringvaart uit de jaren 1960 (foto 1953 bij aanvang demping). Zie ook plannetje verder in dit artikel.

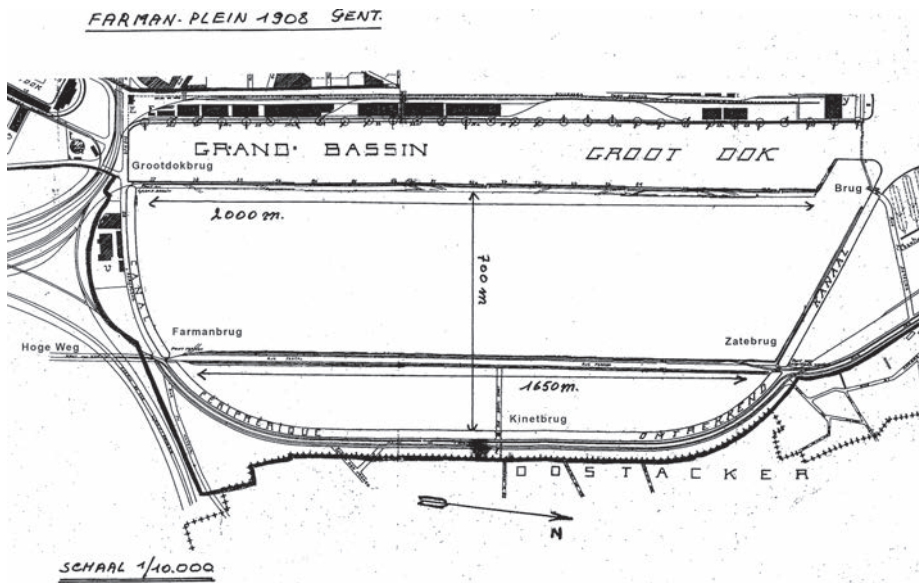
Verz. A. Verbeke

Nieuwe benamingen

17/01/1921. Er worden nieuwe benamingen toegekend aan 'de kommen en vier bruggen (afb. 2) in het kwartier der Nieuwe Zeevaartinrichting': Grootdok en de drie bijbehorende insteekdokken de 'Darsen' bestaande uit Middendok, Noorddok, Zuiddok samen met het Achterdok (meest zuidelijke gedeelte van het oud Handelsdok bij de Dampoort).

14/03/1921. De voormalige Wandelstege tussen Onderstraat en de Kammenstraat wordt nu Serpentstraat genoemd.

11/04/1921. Het dwarsstraatje het dichtst bij de Muidebrug en de Nieuwe Sasschepepoortstraat (Voormuide), heet voortaan Sluismeesterstraatje - ruelle de l'éclusier (afb. 3)

Afb. 2. Farmanplein 1908. De vijf bruggen op het Omtrekkend Kanaal: Grootdok-, Farman-, Kinet-, Zatebrug en naamloze brug (tekening P. Dhaenens)

Afb. 3. Sluismeesterstraat vanop de Voormuide met rechts tram en bruggewachtershuis nabij de Muidebrug (foto 2014 L. Devriese)

14/11/1921. Het deel der Pauwstraat gelegen tussen het einde van de Aeroplaanlaan (Vliegtuiglaan) en de Haanstraat krijgt de benaming van Patrijsstraat (rue de la Perdrix).

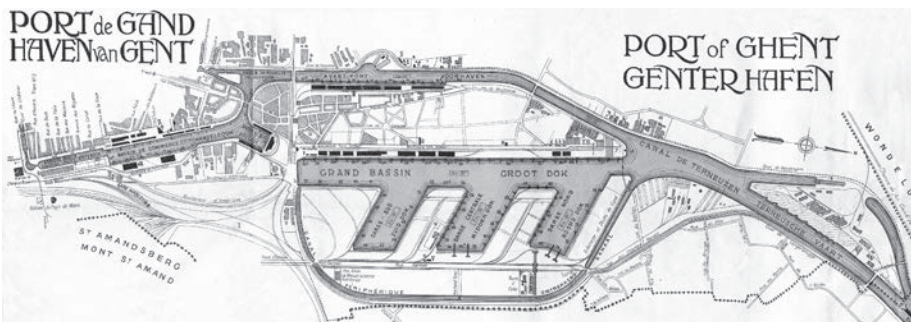
28/11/1921. Nieuwe benamingen rond 'Langerbrugge: *Eiland van Langerbrugge*, eilandje gelegen tussen nieuw kanaal van Terneuzen en oude Sassevaart: *Eilanderskaai* gelegen langs oud kanaal van Terneuzen kant van het eiland van Langerbrugge: *Uitwijkerskaai* gelegen langs nieuw kanaal van Terneuzen kant van het eiland van Langerbrugge: *Eilandstraat* begint aan de Langerbruggestraat ten westen van de oude brug van Langerbrugge en richt zich naar het zuiden van het eiland van Langerbrugge. (Afb. 4).

Afb. 4. Eiland van Langerbrugge.

(<http://www.openstreetmap.org/way/60471065#map=17/51.11147/3.74035>)

26/12/1921. De weg bekend als Cementweg wordt voortaan Scheepswerfstraat (Rue des chantiers navals, nu Scheepzatestraat) genoemd, ze begint aan de Aeroplaan- (Vliegtuig-) laan, maakt de omtrek van de nieuwe zatinrichtingen en eindigt aan de Langerbruggekaai. (nvdr Het graven van het Sifferdok heeft hier heel wat gewijzigd en straten doen verdwijnen.)

Afb. 5. Kaart dd 1912 met Omtrekkingskanaal omheen de Darsen.

Afb. 6. Het huidige Sifferdok werd aangelegd doorheen de nrs 7, 10, 5 waardoor een reeks straten zoals de Loodstraat 5, Zinkstraat 7, een deel van de Scheepszatestraat 6, Marmerstraat 4, Betonstraat 2, enz verdwenen.

Stadsscholen

20/06/1921. De betalende meisjesschool in de Volderstraat heet voortaan 'Emiel-Braunschool'.

20/06/1921. De 'School van het Boek' wordt voortaan 'De Ridder School' genoemd.

30/12/1921. Fusie van de bewaarklas gehecht aan de lagere jongensschool van de Sint-Lievenstraat met die van de lagere meisjesschool in de Lange Crevelstraat vanaf 1/01/1922.

30/12/1921. Stichting van een middelbare school voor meisjes door omzetting

van de stedelijke school genaamd de Kerchove Instituut (wet van 1/6/1850 en 15/6/1881) in Stedelijke Middelbare School.

Tentoonstelling, Casino

24/10/1921. De stad Gent zal deelnemen aan de Tentoonstelling van de Metaalnijverheid te Gent die plaats heeft van mei tot oktober 1923.

10/10/1921. De gemeenteraad keurt het lastenboek goed voor het huren van het noordelijke paviljoen (Royal Casino) van het Feestpaleis in het Park der Citadel.

Militaire bestemming gronden aan De Sterre

5/09/1921. Om vrij over de gronden voor de Wereldtentoonstelling van 1913 te kunnen beschikken, sloot de stad Gent met de Staat op 13/07/1910 een overeenkomst met betrekking tot de militaire gronden aan de Sterre. Voor de artillerie bouwt de stad in de De Craeyerstraat (Leopoldskazerne) een voorlopige paardenstal met loodsen en afhankelijkheden. Door de oorlog was de geplande bouw van de kazernen aan de Sterre niet doorgegaan.

Afb. 7. Militair gebied op De Pintelaan 1924

Water en licht in de werkersbeluiken

10/10/1921. Ordemotie over gebrek aan water en licht in werkersbeluiken. Het weer blijft wanhopig droog. Op de Ryhovelaan zit men al drie maanden zonder water en de huishoudsters moeten honderden meters naar de school lopen om water te halen. Er dient voor stadswater gezorgd in deze beluiken. Een arts meldt dat te Mariakerke verscheidene gevallen van dysenterie (rode loop) werden vastgesteld. Het water heeft een blauwachtige tint. Er zijn ook gevallen van typhus in Gent. Schepen Gabriel heeft de 6e wijk bezocht en de verlichting is er erbarmelijk: “‘t is daar: kruip in, kruip uit!”. Er is ook geen water. In de Brugsepoort is de verlichting zeer slecht. Het stadswater wordt ontsmet met kalk-chloruur. Per dag worden er twintig wateranalyses uitgevoerd. Het water smaakt vaak slecht. Het zijn de eigenaars die voor water en licht moeten zorgen in de beluiken. Raadslid Winsel vraagt in het Frans om het water van Hoyoux waarvan de toevoerleiding nu vlak voor Gent ligt, tot in Gent aan te leggen.

Woningnood

24/10/1921. Motie van raadslid Winsel. “Er is nood aan de bouw van woningen voor bedienden, neringdoeners en kleine burgers. Het zijn bijzonderlijk jonge paarkens, die gaarne in het huwelijk zouden willen treden, welke door den woningnood hunne plannen zien verijdelen. Velen onder hen zijn verplicht bij hunnen ouders of vrienden en kennissen hun intrek te nemen. Vandaar toestanden tegen de hygiëne of tegen de zedenleer”. Hij geeft een opsomming van onverantwoorde toestanden in bepaalde huizen en straten. Hij betoogt dat er in de VS kwijtschelding is van alle belastingen gedurende tien jaar op alle nieuwe woningen. In Nederland en Zwitserland bouwt men tuinsteden met lichte materialen. In Engeland krijgen minder gegoede personen een vaste toelage, tijdelijke vrijstelling van belasting, hypotheekleningen met lage intrest, vereenvoudiging van de formaliteiten voor de eigendomsverkrijging. In Frankrijk bouwen machtige maatschappijen met toelagen van de Staat kleine woningen. In Madagascar te Tananarive heeft iedere woning die gedurende 25 jaar zijn pacht regelmatig heeft betaald, het recht om zijn woonst als eigendom te beschouwen, doch, voegt hij eraan toe, “na dezen tijd zijn die huizen niet veel meer waard gezien zij in het riet zijn opgetrokken. In België bestaat er een wet sedert 1919 op goedkoope woningen, maar die richt niet veel uit.” *(NvdR: deze interpellatie wordt opgenomen en verder uitgewerkt in een nog te verschijnen themanummer ‘Schamel wonen’ van het tijdschrift Van Mensen & Dingen, KBOV vzw, Kraanlei 65, Gent).*

Achturige werkweek

10/10/1921. In een ordemotie wordt gesteld dat het achturige werkweek enkel toepasselijk zou zijn op werklieden. De wet zou dus niet gelden voor de politie. Het is zo dat nu reeds “de nachtwakers, een deel der wielrijders en misschien ook de brigadiers 8 uren werken, maar de wijkagenten arbeiden 9 tot 9 ¼ daags”. De burgemeester stelt dat een regeling misschien wel mogelijk is om alle bedienden niet meer dan 8 uren te laten werken waar dit mogelijk is, maar dat het ook een budgetkwestie is. De zaak wordt naar de Budgetcommissie gestuurd.

Vlaamsch en Fransch

12/12/1921. De wet van 31 juli 1921 bepaalt het gebruik van de talen in het bestuur. De Gentse gemeenteraad besluit dat de Franse taal gevoegd wordt bij de Vlaamse voor de diensten die onder zijn gezag staan, berichten en mededelingen aan het publiek in beide landstalen worden verspreid, de notulen van het college en het Gemeentebulletin enkel in het Vlaams.

Literatuur

Gemeenteblad (Bulletin communal) van Gent: afleveringen betreffende de gemeenteraadszittingen gehouden in 1921.

De blauwe wie is wie (Liberaal Archief, internet)